

Conferentie Toekomst van Loosduinen

Loosduinen is een stadsdeel van Den Haag en een voormalig 'Westlands' tuindersdorp, dat in 1923 in de stad Den Haag is opgegaan. De naam Loosduinen komt van de benaming 'loze duinen'. Het oorspronkelijke dorpje lag in een duingebied, dat door natuurlijke landaanwas landinwaarts kwam te liggen. Deze duinen speelden zodoende geen rol meer als zeewering en waren dus 'loos'.

De bijnaam van de vroegere bewoners was "Peenbuiker", omdat er in dit tuinbouwgebied veel peen werd verbouwd. Het verhaal gaat dat, doordat er zoveel peen werd verbouwd, de tuinders hun peen in de slootjes schoonmaakten om mooiere peen te hebben dan de concurrentie en dus meer te kunnen verkopen voor een betere prijs. Om de peen te kunnen wassen, lagen de tuinders op hun buik naast de slootjes. Vandaar de naam 'Peenbuiker'.

Rond 1900 naderde de bebouwing van Den Haag de gemeentegrens en dit leidde tot annexatie van het tuindersdorp.

De zelfstandigheid van de gemeente Loosduinen duurde tot 1923, waarna het bij de gemeente Den Haag werd gevoegd, onder de voorwaarde dat er o.a. een rioleringsstelsel werd aangelegd. De bebouwing rond de kern van Loosduinen werd nog niet aangetast. Een nieuwe woonwijk verscheen tussen 1926 en 1929 in de hoek, welke begrensd wordt door Ockenburghstraat, de Symfoniestraat, de Pisuissestraat en de Nocturnestraat. In dezelfde periode werd ten noordoosten van de kern de Burgemeesterswijk gebouwd, welke begrensd wordt door de Burgemeester Hovylaan en de Oude Haagweg. In de jaren tachtig van de twintigste eeuw verscheen een uitgestrekte woonwijk en bedrijventerrein Houtwijk en Kerketuinen. Van het oude centrum van Loosduinen is door nieuwbouw en verwaarlozing weinig bewaard gebleven. In de jaren vijftig van de twintigste eeuw is een groot deel van het centrum gesloopt en gereconstrueerd op verzoek van de Loosduinse middenstand om de concurrentie aan te kunnen met de nieuwe winkelcentra, zoals aan de Leyweg. Alleen langs de Loosduinse Hoofdstraat, de Burgemeester Hovylaan en de Willem III-straat staan nog gebouwen uit de negentiende en vroeg twintigste eeuw.¹

Het oude dorp Loosduinen is door allerlei grote stedelijke vernieuwingen alleen op onderdelen nog herkenbaar. Met de verwaarlozing van de oude dorpskern verdwijnt het dorpse leven ook voor een belangrijk deel. De nieuwe bebouwing, zoals het winkelcentrum Loosduinen, is groot-schalig en rationeel georganiseerd, waardoor onder meer het directe contact tussen de woning en de straat verdwijnt.

---

¹ Wikipedia.

Om dit proces te stoppen worden nieuwe ontwikkelingen idealiter geënt op een Loosduinse, dorpse benadering met zijn eigen schaal en structuur. De verdere verdichting wordt idealiter gerealiseerd zonder het dorpse/klein-stedelijke aspect uit het oog te verliezen.²

Loosduinen heeft een oppervlakte van 13 km², 24.555 huizen en 49.640 inwoners (2020). Het stadsdeel Loosduinen bestaat statistisch voor het Centraal Bureau voor de Statistiek uit vijf wijken: Bohemen en Meer en Bos, Kijkduin en Ockenburgh, Kraayenstein en Vroondaal³, Loosduinen en Waldeck. In het Haagse beleid wordt de statistische wijk Loosduinen (wijk 17) verdeeld in de twee wijken: Kom Loosduinen en Houtwijk (inCL. ZKD).

Doel notitie

Het Stadsdeel Loosduinen staat voor belangrijke uitdagingen om aantrekkelijk te blijven, de sociale cohesie te behouden en om de leefbaarheid op hoog peil te houden. De bevolking vergrijst, de stille armoede neemt toe, de instroom van nieuwe inwoners met een immigrantenachtergrond en met een GGZ-achtergrond maakt de sociale samenhang met de oude Peenbuikers steeds minder vanzelfsprekend. Er is op diverse plekken sprake van achterstallig onderhoud in de publieke ruimte en de verdichting dreigt de kwaliteit van de leefomgeving aan te tasten.

Er is derhalve alle reden om de handen ineen te slaan bij het wel en wee van het stadsdeel Loosduinen door betrokken partijen (stadsdeel, gemeente, Commissie Loosduinen, VoorWeldzijn, politie, woningcorporaties, bewonersorganisaties). Tijdens een gezamenlijke conferentie, welke in juni 2021 wordt gehouden, worden wenselijke en mogelijke gezamenlijke acties besproken. In voorbereiding op deze conferentie hebben we een aantal gasten uitgenodigd. Per thematafel hebben we een aantal stellingen en leggen deze voor aan onze gasten werkzaam of verbonden aan dit thema.

Met de opbrengst van de thematafels en conferentie zal een definitieve vastlegging geschieden van ‘Loosduinen pakt haar toekomst’. Mogelijk kan dit document in de vorm van een kernachtige brochure worden samengevat en verspreid.

De thema's zijn met enkele stellingen:

Wonen en participatie:

- *Weghalen praktisch gedoe.* Ouderen (vaak alleenstaand) waarvoor de grote eengezinswoning niet meer de beste woonvorm is, helpen om door te stromen naar een betere woning door het praktische gedoe dat hen belemmert weg te nemen.
- *De volgende stap in de wooncarrière.* Omdat het van belang is dat ouderen op tijd nadenken over hun volgende beter geschikte woning gaat Loosduinen bewezen instrumenten elders toepassen (leidraad gezinsgesprek, portiekgesprekken, lespakket).
- *Meer maatwerk en betere spreiding.* In Loosduinen is er een concentratie van specifieke doelgroepen. Dat wordt door de Loosduinse niet altijd begrepen. Méér maatwerk bij de plaatsing van inwoners met een GGZ-achtergrond en een betere spreiding is wenselijk.

---

² CL, *Visie Loosduinse Vaart. Ruimtelijke visie voor wonen, nieuwbouw en inrichting*, Den Haag, maart 2014.

³ Tot 2019 heet wijk 16 bij het Centraal Bureau voor de Statistiek: Kraayenstein en de Uithof. Sinds 2019 heet deze wijk: Kraayenstein en Vroondaal.

- *Hou elkaar op de hoogte.* De diverse actoren actief in Loosduinen voelen zich soms verrast en overvallen door nieuwe ontwikkelingen. Het uitvoeringsoverleg van de professionals actief in de wijk (wijkagent, corporatie, welzijn, CL, stadsdeel, buurtkamer, ambulante teams, Achter de Voordeur, e.d.) wordt weer opgestart.

Onderwijs en sport

- *De vele sportvoorzieningen zijn een kans voor Loosduinen.* Er bestaat het risico dat bijv. sportvelden verdwijnen om plaats te maken voor woningen.
- *De Loosduinse parels met elkaar verbinden in een sportzoom.* De sportvoorzieningen, de natuur, scholen en het groen van Loosduinen kunnen met elkaar verbonden worden door middel van bebording, wandel-, mountainbike-, fiets- en sportroutes. Van de zandmotor, het strand (kitesurfen, zeezeilen), Ockenburgh tot de Uithof.
- *Met eigen verantwoordelijkheid en vertrouwen beter gebruik maken van de sportvoorzieningen.* In de coronacrisis is gebleken dat de druk op de openbare ruimte zeer groot is geworden. Door de bestaande (gemeentelijke) sportvoorzieningen en gymzalen toegankelijk te maken voor groepen uit de wijk kunnen de voorzieningen beter gebruikt worden.
- *Actieve ouderen en nieuwe vrijwilligers aanboren.* De sportverenigingen hebben door de coronacrisis vrijwilligers verloren. Loosduinen zal ‘Den Haag doet!’ en ‘Haagse Helpers’ meer onder de aandacht brengen om de aanwas van betrokken inwoners, actieve ouderen en vrijwilligers te vergroten.

Kunst en cultuur

- *Herstart van kunst en cultuur in Loosduinen.* Met een festivalestafette op meerdere plekken en pleinen in Loosduinen wordt de herstart ná de coronacrisis gevierd. Daarmee kunnen de nieuwe wijken (o.a. Vroondaal, Nieuw Kijkduin) ook verbonden worden met oud Loosduinen. Dit bouwt voort op ‘Loosduinen gaat los’ en de goede samenwerking van alle kunst- en cultuurvoorzieningen en initiatieven in Loosduinen.
- *Samen naar buiten!* De bestaande kunst en cultuurvoorzieningen (museum, Popradar, Ockenburgh, etc.) moeten naar buiten. Op zoek naar bewoners en nieuwe verbindingen met de oude en nieuwe inwoners van Loosduinen (o.a. Vroondaal). De festivalestafette leent zich hiervoor, maar ook wandel- en fietsroutes langs de kunst in de buitenruimte en/of ateliers van kunstenaars.
- *Vergroot de toegankelijkheid voor ouderen van de kunst en cultuurvoorzieningen en – initiatieven.* Zorg voor kunst- en cultuuruitingen in de nabijheid en in de eigen wijk en buurt. Dit kan bijvoorbeeld met *avonden* in de eigen omgeving, (Cultuuranker), de *festivalestafette* maar ook met *muziek in de muziekstraten van Loosduinen*. Beethoven in de Beethovenstraat, de uitvoering door een amateurkoor van Carmen, et cetera.

- *Vergroot het multi-gebruik van bestaande voorzieningen en locaties.* Er zijn diverse voorzieningen, gebouwen en locaties die veel beter en intensiever gebruikt kunnen worden. De zolder van Poprader, molen, molenaarswoning, trouwzaal in oude stadsdeelkantoor, etc.

Veiligheid en openbare ruimte

- *Parels rijgen en goed onderhouden.* Loosduinen heeft veel groen maar weet daar onvoldoende kwalitatief gebruik van te maken, omdat het beheersbudget van de openbare ruimte en het groen niet meegroeit met de problematiek en de toegenomen druk.
- *Versterkt Kijkduin als familiebadplaats.* Zorg op tijd dat Kijkduin geen nieuw Scheveningen wordt. Benut de kans om het aan de voorkant goed te regelen. Faciliteer dan de bezoekers en gezinnen elders de auto achterlaten.

Seniorvriendelijk stadsdeel

- *Meer locaties van Haags Ontmoeten in Loosduinen.* In de coronacrisis is voor diverse inwoners van Loosduinen de eenzaamheid groter geworden. Een antwoord kan zijn om in Loosduinen meer plekken te creëren voor Haags Ontmoeten (nu twee) en/of om meer co-operatiewoningen in te richten als ontmoetingsruimte (zoals in de Notenbuurt).
- *Pop-up tenten in de diverse wijken en buurten van Loosduinen.* Om de behoeften van de oudere Loosduinners te inventariseren kunnen alle organisaties en initiatieven hun activiteiten onder de aandacht brengen in een festival ‘Pak uw eigen toekomst!’⁴ (verhuismakelaar, struikemeldpunt, demonstratie seniorvriendelijke woning, filmpjes over voorzieningen en mogelijkheden, et cetera). Jonge ouderen kunnen met virtual reality, deep fake en een GERT-pak (GERonTologic simulator) beleven hoe het is om oud te worden en daarmee kan bewustzijn gecreëerd worden.

---

⁴ Niet als senior en hulpbehoefstig positioneren en profileren.